

Szturnuszi mesék

IV.

01/ A TÖRÖK FÜZET

Betelt az isztambuli füzet. Jegyzetek, áthúzott sorok, rontások és javítások, tisztázatnak szánt oldalak, melyek végső tisztaságukat itt nyerték el, a gépben, hogy a nyomdafesték méltóságos álruhájába öltözhessenek, míg be nem telik minden formátumon a végzet, tűz, víz, sarki fény, a lélek uralma az anyag fölött, digitális tartalom az Úrban.

Álmomban a Magyar-tetőn jártam. Egy megtermett bükk alatt, egy tőből háromfelé ágazó bükkfa legvastagabb törzsének oltalmában álltam meg. Apró víznyelő sötétlett a fa mellett, és arrébb egy egyszarvú boróka állt: fiatal bokor, aminek vezérágát csupaszra és simára dörgölte egy őzbak vagy egy szarvasbika, hogy újránövő szarvának viszketését csillapítsa. Állatok jelentek meg az erdő szélén: róka, hiúz, kutya, vaddisznó, őz és szarvas. Nem tartottam tőlük; nem éreztem a jelenlétüket illetéktelennek. Derengő, matt fényben álltak. Mintha belülről világított volna mindegyikük. Vártam, hogy leveszik a maszkjukat, de nem vették le, és négykézláb mentek vissza az erdőbe. Csak a kutya maradt ott, talán mert ő valóban állat volt.

02/ KÉS

Vannak a remekművek. *Két lány* (egy színes bőrű és egy fehér). A pirosas árnyalatokkal derengő kései képek. *Hegyi jelenet*, 1938. A *Krumplibámozó* (ugyancsak 1938-ból). Egy krumplifejű lány pucolja a krumplit, fél fenékkal az asztalon ülve, mellette néhány gyümölcs és egy fekete vizeskancsó – pont olyan fekete, mint a lány haja és a ruhája. És mintha támadásra készülne ez a dühödt madár: fenyegetően tartja a lány felé a csőrét. Két nyeszlett szárnya közül az egyik a levegőbe mered (ez inkább csak egy szárnyacsonk – a kancsófedél fogantyúja), a másik csapásra kész (a kancsó füle). Francisco de Zurbarán, a spanyol barokk nagymester és az ő megszemélyesített bögréi és csuprai juthatnak eszünkbe erről az edényről. Vagy blake-i, bierce-i szörnyek.

A *Krumplibámozón* a háttérfal karcos (mintha elmosódott írás állna ott, már nem kideríthetően, melyik ábécéből); színe egy katonai sátoré. A kontyos lányfejnek penészárnyéka látszik a konty fölött. A szemürege nem üres és nem is üreges, inkább felületi: hámozott-bórszínű.

A krumpli, amit a kezében tart, amit pucol, maga az arca: vaskos fülkagylóján rajta van még a héj, de orra, szája, nyaka már csupasz. A krumplit tartó bal kézen is rajta van még a héj. Jobb keze átmeneti minőség: abban fogja a kést.

Az asztalon, a kancsó mögött is fehérlik valami (az asztallap oldala is fehérlik), talán egy tojás, csapda a szemnek.

03/ PÉNZT

Anyámék fönn Simlában vártak ránk, de mi délnek indultunk el Bombayből Viktorral, aki olyan elfogulatlanul és magától értetődően fogadta Indiát, mintha nem is először járna az országban, hanem legalábbis itt töltötte volna a gyerekkorát. Vagy egyszerűen csak átragadt rá a kezdeti eufóriám. Mindösszesen egy hetet időztünk Bombayben. Vettem egy türkiz szárit arany bordúrral. Egyszer együtt ebédeltünk Karllal. Festékeket vettem, és festővásznakat. Még az érkezésünk napján megírtam anyámnak, hogy megérkeztünk, és hogy küldjön pénzt, ha tud. Megírtam előre a keralai címet.

A bombayi főpályaudvar rám mindig úgy hatott, mint a gordiuszi csomó átvágása: egy vasútállomás is lehet kastély vagy katedrális. Számomra a *végső győzelem* egyik lehetséges utópikus változatát is jelképezi az épület (természetesen a császárnévnek ornamentikus viselésén túl): *Victoria Terminus*. Magasra felszökő templomtornyával, itáliai-indus-viktoriánus díszítőelemeivel, valamint a világnak nekifutó vágányokkal és a csarnok acélszerkezetével kentaurhoz hasonlít. A kupolás torony tetején a *Haladás* allegorikus nőalakja áll. Egyik kezében fáklyát tart, a másikban kereket, ami nyilvánvalóan *nem* a hindu *csakra*, és nem azért nem az, mert a pályaudvart felettébb racionális gondolkozású angol mérnökök és iparművészek tervezték (vagy mert ez szimbólumnak így meglehetősen suta lenne), hanem mert a Victoria Terminusnak semmi köze az örökkévalóság körforgásához. (Bár, ha jól meggondolom, bizonyos perspektívából minden egyes esztendő újratyomatott menetrendje egy-egy aprócska győzelemnek látszhat az örökkévalóság fölött.) Elképzelem, hogy egyszer, amikor majd nem lesznek itt az angolok Indiában, a benáereszi vasútállomás homlokzatán valóban a hindu csakra virít majd, és persze ez a diadal is pürroszi lesz; két vereség nem ad ki egy győzelmet, legfeljebb a matematika absztrakt szabályai szerint. Az igazság pedig mindig kiderül, ahogy Harun al-Rasíd is megmondta.

Beléptem álmomban egy viktoriánus-szaracén-olaszbarokk székesegyház kapuján, és egy pályaudvaron találtam magam, ahol föl-fölhorkantott egy sötét mozdony, akár gyerekkorom ropogós telein a szánhúzó lovak Dunaharaszttiban. Viktor volt az a mozdony. Fölríadtam. Ő hortyogva aludt, mint aki már a keresztelőjén győzött, és akinek azóta minden mindegy. Csapott még egyet a levegőben az én pionír lelkem, aztán visszazállt a hátrahagyott bőrtömlőbe. Félénken lestem a helyét a halvány fénycsíkokkal szabdalt sötétben, aztán a sínek és a vaskerekek ütemes zakatolása meglepő gyorsasággal visszaaltatott.

04/ ADY

A vonaton működtek a ventilátorok, jöttek-mentek az étel- és italhordók, megtelt a szemem kézzel, vörössel, zölddel, gazdag árnyalatokkal, folyókkal, amiknek nem volt partja, mert egybeértek a tengerrel és a dzsungellel, ami: mint a tenger. Cochinból elmentünk egy keralai faluba, ahol a föld okkervörös volt, gazdag, smaragdzöld vegetáció tenyészett rajta, kókuszpálmák, banánfák; a falusiak vörös agyagviskókban éltek és fehér ruhát viseltek. Mintha a föld fölött jártam volna egy

pár centivel, de csak azért, hogy utána kétszeres erővel vonzzon magához a föld, mint a holtakat.

Egyik este a cochini tetőterazon összeraktam egy Ady-kollázst (a kötet a láva-plasztikák mellett volt a bőröndben), miközben csöndesen zizegtek mellettem a pálmalombok.

*Tán elszáll, ha fölkelek?
Hajb, hajnalodó éjjelek
Hazudtam sorsom, életem
Nagy kékfülű uhumadár
Mert elmondani még sokat akarok
Mert kellene még az esős hajnalok
Zúgva, zuhogva...
Úgy bujkálok a szájalomtól, találkozástul és beszédtil
Mint aki nagyon-nagyon szédiül
De kell, hogy lenézzen a mélybe
Bús, rozzant konflisnak ölébe
Dobom magam és gyávaságom
És kullogok a pesti utcákon
Úzött kutyaként félve-félve
És én lennék a hírnek kevélye
Ki mint egy ingét féltő senki
Nem ér rá gyűlölni, szeretni
Csupán bujkál a szájalomtól?
Valaki, valaki most emleget
mert nagyon könnyező vagyok
és sötét párizsi utcaormok
hasogatják az eget
Bús kárpitját az égnek.
Fájdalmas-bús kitérő két hegy közt
Nyílt seb az égre
Békéből jöttem s a hegyen túl
Tudom békével van a béke
Túl a hegyen, mikor nem voltam
Hegyen innen, mikor már nem élek
Mennyi szeretet innen és túl
És e kis stáción mennyi vétek.*

05/ VIDÁM TEMETŐ

Három képet festettem Keralában két és fél hét alatt: egy portrét, egy kettős portrét, és egyet a cochini régi holland temetőről, amit a zebegényi *Vidám temető* című korábbi festményem napsütötten is sötét ellenpárjának szántam.

10

Régi barátom és jóakaróm, Karl szerezte nekünk a háromszobás, tetőteraszos kölcsönlakást egy újépítésű indus házban a portugál negyedben. Amikor együtt

ebédeltünk Bombayben, magától említette a lehetőséget, én pedig kapva kaptam rajta. A földszinten egy keralai hindu család lakott, Viktorral mi a külön bejáratú felső lakrészt kaptuk meg. Nem messze állt a dóm, ami az első keresztény templom volt a szubkontinensen, és ami Vasco da Gama földi maradványait is rejtette, míg haza nem vitték Portugáliába.

Volt Cochinban valami hiábavalóság, ami átütött a lakás falain is. Az örök kérdés, hogy ugyan minek építtetett pont ide várost a gyarmati szükségyszerűség. Megnéztük a zsinagógát a keskeny földnyelv túloldalán. Eszembe jutott féltő anyám, aki tavaly, amikor egy hétre Németországba utaztam, ragaszkodott hozzá, hogy mindvégig szárit viseljek. A zsinagóga közelében állt a Mattancherry Palace, ez a kívülről jelentéktelennek tűnő portugál palota. Többször is visszamentem megnézni a faliképeit. Mintha öt tenger távolából is Szent Rita közbenjárásával kerültek volna föl a falra, olyanok voltak annak a vidéki kaszárnyának a falán az indiai mitológiai alakok.

Miután megjött anyám pénze, összepakoltunk, és visszautaztunk Bombaybe.

06/ KARL

Viktor azt mondta, látogassam meg Karlt egyedül.

Viktor nagyon gyengén beszélt angolul. Próbáltam tanítgatni Magyarországon, de lusta volt minden nap megtanulni tíz új szót.

Karl a Malabar Hill lábánál lakott egy elegáns, kicsi házban. Csöndes, szolgálatkész asszony volt a felesége. Nem született gyerekek, bár ők talán nem maguk döntöttek így. Volt két kuttyájuk, ami indiaiaknál meglehetősen szokatlan dolog – egy labrador és egy agár. Nem értettem, miként tudja elviselni az agár a szűk udvart, a labrador pedig a trópusi meleget, mindenesetre jól nevelt, egészséges kuttyák benyomását keltették.

Láttam a taxiból, hogy keselyűk köröznak a zöldellő domb fölött, a párszik magas falakkal körbezárt tornyai fölött, a Hallgatás tornyai fölött. Lustán vitorláztak, aztán lecsapott, előbb csak egy, majd a többi is. Viktor szoborszerű arcvonásokkal cigarettázott mellettem, rezzentelenül, mint egy szabadságos katonatiszt. Anyáméknak minden követ meg kellett mozgatniuk Delhiben, hogy megszerezzék a kérvényeket Viktor útleveléhez. Viktor feltétel nélkül gyűlölte az anyámat, mégis apám volt az, aki minden erejével tiltakozott, amikor bejelentettem, hogy feleségül megyek Öcsihez. És nem azért, mert Viktor az első unokatestvérem volt, hanem azért, mert két évvel korábban nem mentem hozzá ahhoz az eminens bengáli festőhöz, aki egyszerre volt a zsarnokságig magabiztos (a bengáliak kultúrfőlényével, hányinger) és nevetségesen félszeg, bár ez utóbbi tulajdonsága csak az ágyban derült ki róla. Ügyetlen volt és lötyyedt, a gyengédségemre pedig zsigeri arroganciával felelt. Hogy hozzámenjek valakihez, akivel előtte nem feküdtem le, azt a meglehetősen korai szexuális eszmélkedésem óta lehetetlennek tartottam. A szüzességemet Viktorral veszítettem el tizenöt évesen. Nyár volt, együtt nyaralt a család Zebegényben. Sétálni indultunk kettesben, aztán a temető fölötti dombháton egyszer csak letepert egy galagonyabokor alatt. Utólag fölmerült bennem, hogy megerősakolt, de nem, ez nem igaz. Csókolózni már csókolóztunk egyszer korábban, és

én javasoltam azt a nyelves csókot; szerettem volna kipróbálni, milyen, és Viktorral egyszerűnek és kockázatmentesnek tűnt az egész. Leszakítottam egy virágos gallyat a galagonyabokorról; épp csak annyira voltak lankadtak rajta a szirmok, hogy a fonnyadó porzók és bibék illata még intenzívebb legyen. Nem fájt, ahogy belém hatolt. Az ujjaim olyan régről ismerték a hüvelyem belsejét, hogy nem is emlékszem, volt-e valaha szűzhártyám. Egy ujj, két ujj, Viktor ennél azért vastagabb volt, ami inkább meglepetésszerűen hatott rám, mint hogy kirobbanó gyönyört okozott volna. Egyikünk se élvezett el. A galagonyagallyat a Verlaine-összesbe raktam. Ma is ott van. Nemrég a kezemben volt a könyv, és megszagoltam a virágot; egy szénapadlására emlékeztetett az illat maradéka.

Karllal háromszor vagy négyszer feküdtem le összesen; nem akartam tönkretenni a házasságát.

Nem a szolgáló, hanem Pihu, Karl felesége jött ki kaput nyitni. Szélesen kitarított mosollyal üdvözölt bennünket.

– Karl már nagyon várt benneteket – mondta, és úgy ragyogott kerek kalácsképe, akár egy fényesre suvickolt érme.

Apró fényfoltok ringatóztak az előkert sűrű aljnövényzetén a magas babérfák alatt. A két szűk gyalogösvény metszéspontjában réz napóra állt kőtalapzaton. Napsütötte foltok táncoltak az óra számlapján is.

Melankolikusan, kopogó körmökkel lépdelt ki az agár a házból. Viktor lehajolt hozzá, és vakargatni kezdte az álla alatt, amit a kutya fölszegett fejfel, rezzenéstelenül tűrt.

– Raju itt hagyott minket – közölte Pihu éteri nyugalommal, amin haloványan átütött a megrendültség is.

– Hogy kicsoda? – kérdeztem vissza.

– A labrador.

Viktor összevont szemöldökkel nézett rám.

– Mi történt? – kérdezte magyarul.

– Elpusztult a másik kutyájuk – feleltem.

– Azóta ilyen vigasztalhatatlanul szomorú – mutatott Pihu az agárra.

Viktor bólogatott, mint aki mindent ért. Mi beléptünk a házba, a kutya pedig kinn maradt; kinyújtott lábakkal feküdt el az oldalára a szabálytalan formájú, nagy, fényesfekete bazaltköveken. Látszott Viktoron, hogy szívesebben időzne inkább vele.

– Menjünk a dolgozószobába – szólt Pihu, és megindult előre a halkán nyikorogó falépcsőn.

A hallban egy színesre pingált, törzsi faszobor állt, és három nagyméretű, vasalt faláda. A falakon mindenütt metszetek és festmények lógtak. Az értékesebb miniatúrák az emeleten voltak. Megálltam egy pillanatra az egyik előtt, ahogy fölértünk a lépcsőn. Kerti ünnepélyt ábrázolt, ahol kalickába tett gyertyákkal keringett föl és alá a vendégsereg.

Karl nem volt a dolgozószobájában. Pihu megkérdezte, mit kérünk inni. Egy-egy teát kértünk. Pihu távozott, és pár perc múlva megérkezett Karl. Mezítláb jött. Olyan profilja, olyan arcéle volt, hogy egy hajókötelet is átmetszett volna. Rám se nézett, és alig akarta elengedni Viktor kezét, a baljával is átfogta. Aztán velem is

kezet szorított; finoman, mintegy futólag. Törökülésben helyezkedett el a karos-
székekkel szemközti magas, baldachinos ágyon.

– Milyen volt Keralában, meséljete – mondta, miután előhalászott egy cigaret-
tát, és rágyújtott. Viktor is így tett. Hiába próbálta Karl a sajátjából megkínálni, Vik-
tor nem fogadta el.

– Nagyszerű – felelt aztán ő az adekvát kérdésre. – És nagyon köszönjük a la-
kást.

– Örülök, ha segíthettem – biccentett Karl.

Már őszült egy kissé. Egy gramm fölösleget nem lehetett látni rajta (a tizenöt
évvel fiatalabb Viktor pocakján már meggyűlt egy kevéske háj); szikár, szálkás volt
a teste. A bőre épp csak árnyalattal volt sötétebb az enyémnél. A jobbján két
ezüstgyűrűt viselt, és piros fonalakból font karkötőt.

– Festettél valamit lenn, Amrita?

Bólintottam.

– Két portrét és egy tájképet.

– Miféle tájképet? – kérdezte Karl füstöt eregetve.

– A cochini temetőről, az egykori holland temetőről. Van Gogh járt az eszem-
ben, miközben festettem, elképzelttem, hogy ő is kivándorolt, mint Gauguin, csak
nem Tahitire ment, hanem ide, a Malabár-partra.

Beszéltem a portrékról is, a modellt álló falusiakról, a vidék vad színeiről, a
kontinens belsejéből érkező langyos szélről, és a portugál palota freskóiról Mat-
tancherryben; néha Viktor is közbeszúrt egy-egy megjegyzést.

Megérkezett a tea. Nem Pihu hozta be, hanem a szolgáló, egy fiatal lány – letet-
te, és már ki is libbent a szobából. Angol teasüteményt is tett elénk egy porcelán
tálkában.

– Még időben érkeztetek – jelentette ki Karl, akár egy keletre száműzetett hím-
szibilla, miután kortyolt egyet a forró, tejes-fűszeres teából.

Viktor az egyik üveges könyvszekrényt bámulta, Karl és én pedig alig leplezett
vágyakozással méregettük egymást.

– Itt biztonságban vagytok – nézett Viktorra a szeretőm, akinek a gesztusaiban
és a mozdulataiban éretten nőies lágyaság bujdokolt. Afféle nőiesség, amire én még
nem értem meg, és talán soha nem is fogok.

– Lengyelország nem Magyarország – mondta a férjem.

Az ilyen egyszerű angol mondatok jól mentek neki.

07/ ERVIN

Maradt annyi anyám pénzéből, hogy Delhi előtt megállhassunk Rajputanában is.
Előbb Mount Abura mentünk föl egy hétre, majd négy napot töltöttünk Push-
karban. Ervin szerint a szkíta törzsek őshazája ugyanott volt (valahol Turánban),
mint a mai Rajputanát lakó ksátrijáké. A rajputok és a magyarok rokonok, ugyan-
abba a lelki rasszba tartoznak. Egy nomádot nem lehet letelepíteni, vagy ha letele-
pítik, meg kell keresztelni. Az ideverődött hun-török törzseket a hinduizmus fe-
gyelmezőereje tartotta meg Indiában. A középkor Rajputanában se volt kevésbé
véres, mint a végváriak Magyarországon. Itt is, ott is moszlimokkal folyt a harc.

Chittorgarh erődjét 1303-ban Alauddin Khilji ostromolta, jelentős túlerővel. Az első ostrom kudarcba fulladt, de a muzulmánok még nagyobb hadi erővel tértek vissza, és megkezdődött a szörnyű harc, életre-halálra. Tizenegy rajput királyi herceg esett el, amint az uralkodói tisztségben és a hadak vezetésében egymást követték. Mikor aztán látták, hogy minden ellenállás hiábavaló, a vár védői a végső heroizmus megszentelt szertartására, a *dzsóbarra* szánták el magukat: a nők és gyermekek megfürödtek a vár szent tavacszkájának vizében, aztán minden díszüket és ékszerüket magukra öltve a palota tágas pincéjében rakott máglyára léptek. A férfiak pedig, akik mindazt, ami számukra a létnek értelmet adott, elhamvadni látták, kitérték a várkaput, az ellenségre vetették magukat, és küzdve, halált osztva hullottak mind egy szálig, épp úgy, mint Sziget várának védői 1566-ban.

08/ A VÍZIBIVALYOK

Érteni vélem a teremtő képzeletet, hogy az istenek sokkarú manifesztációját életre hívta. Nem festés közben kéne nekem hat kéz, nyolc kéz, tíz kéz. A festéshez néha még egyetlen kéz is sok. Az előkészületekhez kellene, a rendhez, szublimált cselekvéssorokhoz. Hogy összetömörítsem az elvégzendőket, hogy örökkévalóságnak tűnhessen majd az átlagos hosszúságú életem; örökkévalóságnak, akár egy rosszkedvben fuldokló nap.

Délután indult Bombayből a vonat, és másnap kora este értünk föl Mount Abura. Abu Road poros vasútállomásán szálltunk le, ahonnan bérkocsival kapaszkodtunk föl az ezeröttszáz méteres magasságban fekvő hegyi városkába. Fönn pálmafák és sáfrányillat fogadott, meg a szezonvég eltagadhatatlan bája. Szent hegy Abu hegye: ő Nandivardhana, a Himalája kisebbik fia. Azért küldte ide az apja, hogy elfedje testével a mély hasadékot, ami egészen az alvilágig leér – azért kellett befednie, mert egyszer egy nagyhírű, bölcs vezeklő kedvenc tehene belezuhant legelészség közben. Az achalgarh-i Siva-szentélyben a lingam alatt ma is látszik a repedés széle; meg is csodáltuk Viktorral.

Volt Mount Abun egy álmom. Achalgarh-ban, a Siva-templom körül kószáltam, ott, ahol a három átnyilazott fekete bivaly szobra áll a víztározó mellett. Majdnem egészen ki volt száradva a hosszúkás medence, egyetlen tócsa sötétlett benne egy kőrakás mellett. Lementem a medence oldalába rakott lépcsősoron, és megálltam a tócsa mellett. Ösvények kígyóztak a porban, de ezt a helyet mindegyik elkerülte. Háromszor megkerültem a kőkupacot, és eltűntem a föld alatt.

Szűk, lejtős, félhomályos hasadéokban álltam. Fölnéztem, és láttam, hogy a haram méterhosszan lóg alá a kövek közül, akár egy megdermedt fekete vízesés.

Mintha kigyúlt volna a lépteim nyomán a talaj – előttem sűrű sötétség terjengett, de mögöttem világos volt, gyér világosság, mint a hajnali derengés. Zajt hallottam a hátam mögül; ijedten fordultam hátra.

Először csak az elsőt láttam meg: zömök árnyat hátrahajló szarvval. Ahogy közelebb értek, már ki tudtam venni mindhárom négylábú alakot. A vízibivalyok voltak azok: követtek.

09/ CIGÁNYOK

Ha minden igaz, a cigányok is Rajputánából indultak meg nyugatnak hat-hétszáz évvel ezelőtt.

A cigánylányokban egy kanál mézzel több van, mondta nekem Péter a hátsó szobájukban. Biztos az apjától hallotta ezt az okosságot. Néha-néha, évente egyszer-kétszer elkapta a lenszőke férfit a gépszíj, és napokig csak vedelt, aztán bekoszított a Ferencvárosba kurvázni, ami elég különös dolognak tűnt egy svábtól, aki nek Haraszi főutcáján van udvarháza. Hiába magyaráztam Péternek, hogy nem vagyok cigány, az apám indiai arisztokrata, szikh nemes vitéz ősökkel, tudós és filozófus; hiába. Péter hangosan szuszogott, míg a fitymáját húzogattam, aztán a nyakamba harapott.

10/ SZÓJEGYZÉK

Thar sivatag – *tar* (úgy, mint kopár)

Bikaner – *bikavér*

Kishangarh – *kis-bang-ár*

Lonar (ez ugyan délebbre van, Ajantához közel, nem Rajputanában) – *lónyál* (olyan a lonari tó vize abban a meteorit ütötte kráterben, mint a lónyál)

Pokaran – *pók-arany*; nem tudom, ez hogyan értendő

Lodurva – *ló-durva*; fogalmam sincs, ez hogyan értendő

11/ CIGÁNYOK

Pushkarban a városka északnyugati szélén vettünk ki egy olcsó kis szobát. Látszott a tetőteraszról a szent tó, a teremtés helyszíne; India egyetlen Brahma-temploma, a teremtő egyetlen temploma is látszott a tetőteraszról. A tóparton lődörögtünk, és a szentélyek körül, és szelíd életveszélyek közepette (Viktor megcsúszott a szűk, köves ösvényen) még a hegycsúcsra épült Gayitri-templomhoz is fölkapaszkodtunk. Megnéztük a tó túlsópartján a mocsárban a krokodilokat, akik állítólag átúsznak néha a szent lépcsősorokig, hogy el-eragadjanak egy-egy jámbor zarándokot. Pushkarban készítettem a szójegyzéket a rajputanai helységnevek magyar megfeleltetéseivel. Előtte álmomban hősipkás hegyeket rajzoltam piros krétával egy óriási fekete kartonra.

Tevefogattal kocsiztunk ki a sivatagba. Egy homokdűne oldalában piknikeztünk. Kopár hegyvonulatok látszottak a távolban; a dűnesoron túl csenevész bokrok és ritkás fű tarkította a homokot.

Az egyik falu szélén cigányokat láttunk: őseredeti indai cigányok voltak, a tevehajcsár hívta föl rá a figyelmünket, hogy cigányok – a vályogviskójuk előtt ücsörögtek, és külsőleg semmiben se különböztek egy alacsonyabb kasztbeli hindu családtól.

Erős fénytől pirosnak látszó szaruhártya – úgy állt Viktor a csillárok alatt a fehér öltönyében, akár egy hátracsapott fülű házinyúl. Szólt a jazz, csikorogtak az evőeszközök a porcelánon, a pincérek föl-alá rohangáltak, én már leültem, és vártam, hogy Viktor is leüljön, de ő a nyakát nyújtogatva, összeszorított szájjal fürkészett valamit a terem sarkában.

Aznap érkeztünk meg a fiatal fővárosba; egy hosszú szobát vettünk ki a régi és az új Delhi határzónájában. Nem szerettem Delhit, Ervin volt, aki imádta, egészében – bár a britek újonnan fölhúzott épülettömbjeiért (különösen a kormányzati épületekért) nem tudott lelkesedni. Értettem. Önmaga egyhangúságán túlnőni nem képes tisztviselőtelep képét mutatta a tervezett város, ami úgy telepedett rá a régi, bazáros Delhire, akár az elhízott utazó egy okos, vén hegyi öszvérre.

– Mit bámultál annyira? – kérdeztem Viktortól, miután leült.

– Mintha már láttam volna valahol azt az alakot – felelte.

– De kit?

– Úgy néz ki, mint te, vagy mint én.

– Mi van? – néztem rá elképedve.

Az asztalunkhoz lépett a pincér, és letett elénk egy-egy étlapot. Megkérdezte, mit kérünk inni. A férjem fölcsapta az itallapot, majd rendelt egy üveg spanyol vörösborot és egy üveg üveg ásványvizet.

Megnéztem a bor árát, miután a pincér távozott.

– Megőrültél? – förmedtem rá Viktorra.

– Ma ünnepelünk – mondta, és szájon csókolt, mire úgy fordult felénk a szomszéd asztalnál ülő száris hölgy, mintha Viktor legalábbis a meztelen mellemet csókolta volna meg.

– Ünnepelünk, rendben, de elárulod, hogy mit?

– A háborút, Amri – felelte széles vigyorral.

– A háborút?

– Igen, a háborút, ami dúl bennünk már egy ideje, benned és bennem, közted és köztem, és most már az egész világra ki fog terjedni, prósz!

Úgy bámultam magam elé, mint aki emlékezetkiesésben szenved; próbáltam koncentrálni, magam se tudván, mire.

Közben megérkezett a bor és az ásványvíz.

– Szoktunk beszélgetni, Amrita – mondta Viktor fojtott arroganciával, miközben a pincér mindkettőnknek töltött mindkét palackból. – És azt hiszem, a szexuális életünk is problémamentes.

Az idősebb hindu pincér szemöldöke láthatóan megrándult a magyar párbeszédből elcsípett angol szóra.

Viktor angolul köszönte meg a kiszolgálást.

– Ó, azzal soha nem volt probléma, drágám, végül is rokonok vagyunk – kuncogtam.

– Egyek vagyunk, Amrita, akár a világ.

– Sikerült választaniuk? – kérdezte a pincér.

– Azonnal választunk – feleltem.

Én *chicken tikkkát* kértem, Viktor *malai koftát*, és hozzá kettőnknek egy tál rizst és két *nant*. A pincér bólintott, majd hóna alá csapta az étlapokat.

Viktor fölemelte a borospoharat. Én is így tettem, és koccintottunk. A bor jó volt. Viktor fölhajtotta az egészet, csettintett a nyelvével, és újra töltött magának. Én csak egy kortyot ittam belőle.

– Ne gyűlölj engem, Amrita. Amíg csak az unokatestvéred voltam, míg csak az alkalmi partnereid egyike voltam... aztán a magánorvosod voltam, aki elcsinálja a nem kívánt magzataidat, addig...

Elfulladt a hangja, nem bírta befejezni a mondatot.

– ...Addig? – kérdeztem. – Mi volt más addig?

Összeszorított szájjal rázta a fejét.

– Olyan jó volna, Viktor, ha nem kellene csak azért erősnek tettetnem magamat, mert te gyöngé vagy – bukott ki belőlem, mint a félrenyelt bélszínfalat, amivel az előétel is visszaszalad a gyomorból.

Ittam egy korty bort. A francia vörösborok azért jobbak voltak.

– Azt hiszem, össze fogok omlani – mondtam csendesen.

Nem tudtam visszaemlékezni, miként illant el belőlem egészében a bombayi partraszállás utáni eufória. Talán ott maradt a holland temetőben. El lett földelve a vászamon a holland temető szürke sírkövei között. Mintha csak álmodtam volna azt a képet. De nem, ott volt a hotelszobánkban a falnak támasztva.

– Nézz oda, róla beszéltem – sziszegte Viktor, és a pult felé intett fejével.

Hátrafordultam volna, de addigra az alak már az asztalunknál állt. Letette elénk a két fogást, amit rendeltünk, aztán ovális fémtálban a közös rizst, és a kendővel letakart kenyereskosarat.

Földbe gyökerezett a lábam, mert Viktor nem hazudott: valóban ő volt az, és én. Rózsaszín férfiinget viselt.

– Jó étvágyat – mondta, és ahogy meghajolt, az én fésületlen fűrtjeim lebbentek előre az arcára, ami viszont Viktor puha vonásait viselte. A fehér ing alatt az én melleim domborodtak. A szörnyeteg farka lötyyedten lógott ki a fekete nadrágból, és persze, hogy Viktor farka volt az; ezer közül is fölismerném. Gyorsan eltette a szerszámot, mint aki ráébredt, hogy ez azért jócskán túl van az illendőség határán. Komótosan gombolta be a sliccét. A szomszéd asztalnál ülők mintha nem is látták volna, mi történik itt.

– Jó étvágyat – mondta még egyszer a jövevény. – Tudjátok, hogy mihez kívánok nektek jó étvágyat?

Viktor nem felelt, és én se feleltem, pedig biztos voltam benne, hogy ő is ugyanarra, pont ugyanarra a szörnyű dologra gondol, mint én.

– A *chicken tikkkához* kívánok nektek jó étvágyat, és a *malai koftához*, és a rizshez és a *nanhhoz* – hangzott a válasz, majd távozott a pincérünk.

– Menjünk innen, Viktor – szólaltam meg halkán, és láttam magamat a tükörben, hogy holtsápadt vagyok.

– Menjünk, igen – bólintott a férjem.

– Tudod, hogy mennyi lehet a számla végösszege?

– Nagyjából – felelte, és előhúzta a tárcáját. Gyorsan kiitta a méregdrága spa-nyol vörösborát, majd töltött magának még egy pohárral, kiitta azt is, aztán betet-

te a félbehajtott bankjegyeket a félig kiürült borosüveg alá. Az ételek fűszeresen gőzölögtek.

Sietősen, hátra se pillantva távoztunk. Kinn a ropogós indiai éjszaka fogadott bennünket, riksákkal és sűrű szövetű, távoli zajjal, ami olyan volt, mintha egy újabb város épülne valahol a városban, aminek az építését éjszaka se lehet megszakítani.

Gyorsan hazakeveredtünk. A szállodában síri csend fogadott, a recepciónál nem ült senki. Fölsiettünk a nyikorgó falépcsőn. Viktor előkaparta a kulcsot. Beléptünk az ajtón, és fölkapcsoltam a villanyt. Hatalmas volt ez a szoba. Eredetileg talán bálteremnek épülhetett. A közepénél állt a baldachinos ágy, és a végében volt a fürdőszoba. Olyan volt az egész, mint egy álom, ami álmodik, és egyedül ott, az álmában él. Csak arra nem tudtam rájönni, hogy ki az alvó.

